

Mijn weekblad

Redacteur Ton Oosterhuis

In dit nummer van *Mijn weekblad* maar weer eens een jeugdherinnering aan WO II.

Kasteel De Cloes bij Lochem

Een vakantieherinnering uit de zomer van 1941

Bij uitgever Aspekt, die ook mijn boeken uitgeeft, verschijnt binnenkort een studie over de Nederlandse Arbeidsdienst, een wat minder bekend fenomeen uit de Tweede Wereldoorlog (Henk Schoenmaker *Ik had het liever voor het leger gedaan*)

Mijn eerste kennismaking met de Arbeidsdienst vond plaats, toen ik in de eerste week van augustus 1941 met drie vrienden een fietstocht maakte naar de Achterhoek. Een citaat uit mijn vakantieverslag:

“Dwars door het bos tippelden we naar kasteel *De Cloese* waar de Arbeidsdienst zat. De jongens van de vieze pakjes waren aan het voetballen en nodigden ons uit om een partijtje mee te doen. We deden het en verloren glansrijk, ik geloof met acht-nul. We hoorden er belangrijk nieuws, nl. dat het hommeles was in de Arbeidsdienst. De jongens vertelden ons dat ze de heilgroet moesten brengen en daarom allemaal, op drie fascistena, ontslag hadden aangevraagd, ook majoor van

Breunese had z'n ontslag gevraagd en gekregen, waaruit bleek dat hij geen fascist was.”

Bij dr. L. de Jong vond ik later die geruchten bevestigd. De man die gedacht had onder Duits toezicht een waarlijk Nederlandse organisatie te kunnen opbouwen, was bedrogen uitgekomen. Een jaar later, op 1 april 1942, werd de Arbeidsdienst verplicht voor alle jonge mannen van 18 tot 23 jaar. Vermoedelijk is in die vakantie bij mij het plan gerijpt om dienst te weigeren als ik er ooit voor zou worden opgeroepen. Vandaar dat ik sinds december 1943 als onderduiker door het leven ging.

Overigens blijkt uit dit incident weer dat in die jaren de zwijgende meerderheid handelde vanuit een paar onuitgesproken afspraken. We waren allemaal ‘burgemeesters in oorlogstijd’ zoals men later snierend heeft geschreven. De meeste mensen bleven gewoon doen wat zij altijd hadden gedaan. Ze gingen naar de bioscoop of naar het voetballen, ze luisterden naar de radio, ze lazen de krant en dat alles met een feilloos werkend filter dat propagandistisch gezwets opzij schoof. Je kunt je achteraf vreselijk veel zorgen maken over het vergif dat ons door de media werd toegediend, maar vrijwel iedereen was daar immuun voor. Intussen werd veel deugdelijke informatie doorgegeven via vertrouwde kringen en niet voor niets voerde de bezetter herhaaldelijk campagne tegen het verspreiden van ‘boze geruchten’.

Een vakantiekiekje uit de zomer van 1941. We hadden wel een tent bij ons, maar we sliepen in de stal bij een boer.